

ЗЕМЛЕВПОРЯДНИК: ІСТОРИЧНА ЗГАДКА У ПОДІЯХ ТА ФАКТАХ

*Климе́йко О.Ю., Романович Ю.І. ст. гр. 32-3
Науковий керівник: викладач-методист
Бусленко Г.М.
ВСП «Рівненський коледж» НУБіП України*

Наша професія найдревніша та найсучасніша. Як виникла? Де? Хто був першим, другим... Заглибимось у історію та пройдемо шляхами землемірів по землях, країнах, континентах.

Споконвіку наші пращури розуміли цінність землі і намагалися цю мудрість передати своїм нащадкам. Відомі всім народні прислів'я: «Батько достатку – праця, а мати – земля», «Усе добро від землі», «Хто землю удобряє, тому й земля повертає», «На чорній землі білий хліб родить» та ще безліч інших, – прославляють неоціненний природний дар людству – землю і шанобливе ставлення людей, які трудяться на ній. Земля – один з найважливіших природних ресурсів, природний базис для флори й фауни, вмістилище природних багатств, «наша домівка» й «мати-годувальниця». З появою перших ознак соціалізації людини виникла й необхідність землевпорядних робіт.

*Колись в Єгипті фараон
Втомився землю всю орати –
Її в післяжнивний сезон
На рівні поділив квадрати.
Ділянки люду він роздав,
Щоб заробляти собі статок.
Ну, а натомість зажадав
Земельний сплачувать податок.
Той єгиптянин Сесотріс
Був справедливим землеміром,
Завжди ішов на компроміс,
Вирішував всі спори миром.
Нам це повідав Геродот
(Історики за батька мають),
Що факт не звів на анекдот,
Тому його і пам'ятають.*

Народи Греції, Єгипту, Індії за кілька тисячоліть до нашої ери поділяли земельні масиви на частини, вели ретельний облік земель, здійснювали різні

виміри для будівництва каналів, зведення споруд, проводили відмежування й обмірювання земель, облік їхньої якості та здійснювали оподаткування. Відомі письмові згадки грецького історика Геродота («Історія. Книга друга. Евтерпа», п.109) про єгипетського царя Сесостріса (1878 - 1841 рр. до н.е.), який, за розповідями жерців, ввів щорічний земельний податок за надані підданам рівновеликі квадратної форми земельні ділянки. Якщо після розливу ріки Ніл, річка розмивала чийсь земельний наділ, власник мав прийти і сповістити про це царя, після чого Сесостріс доручав «землемірам» переконатися у цьому і виміряти новий земельний наділ постраждалому та обрахувати новий податок. На думку Геродота, саме тоді і було винайдено «землемірне мистецтво», яке згодом перейняли елліни (греки).

*А землеустрій єгиптян
Прийшовсь не тільки нам до ладу:
Щоб з поля вигнати бур'ян,
Цей досвід завезли в Елладу.
І от із тих прадавніх пір,
Щоб змірять все й облікувати,
Мандрує світом землемір –
Без нього як хазяїнувати?*

У древньому Римі з метою закріплення прав власності на землю було проведено опис земель, початок якого приписується Сервію Туллію (IV ст. до н.е.). Для цього були заведені спеціальні реєстри (перші земельні кадастри), в які заносились дані про розмір земельних ділянок, спосіб їх обробітку, якості і доходності земель. На бронзові таблиці наносились плани, назви, межі і розміри землеволодінь, дані про якість земель і саме господарство. Землеописи Древнього Риму (V -IV ст. до н.е.). Перші найпростіші кадастрові реєстри на території Київської Русі з'явилися в XI столітті, але стосувалися, переважно церковних і монастирських земель. Перші переписи з характеристикою земель датуються XII століттям. Впродовж 1719 - 1729 рр. італієць Джовані Джакомо Маріоні (1676-1755) розробив перший земельний кадастр на основі наукових методів у визначенні меж ділянок. Документами у ньому були ситуаційні карти всіх населених пунктів регіону, виконані за допомогою мензули у масштабі

1:2000. Цей кадастр введено в дію 1 січня 1760 року і названо «Мланським кадастром». Він став основою для розробки кадастрів Франції, Бельгії, Австрії, Голландії і Швейцарії.

Історія розвитку землевпорядних та кадастрових робіт на території сучасної України несе на собі відбиток існуючої на той час політико-економічної ситуації: період Київської Русі, Гетьманщина, часи поневолення в царській та Австро-Угорській імперії; період СРСР, доба незалежності. Так, У 1097 році було закріплено право великих князів, бояр та інших аристократів на успадкування права власності на землю, дарування, продаж і конфіскацію земельних володінь; 1528 р. – організація литовським князем перепису землевласників, із зазначенням кількості дворів у кожному землеволодінні та розмірів; У 1569 році – проведена інвентаризація незайнятих земель у Волинському, Подільському воєводствах. У 1729-31 роках гетьман України Данило Апостол провів інвентаризацію усіх землеволодінь Гетьманщини. Відповідно до виконаних робіт усі землеволодіння були поділені на 6 категорій: рангові, міські, вільні, спірні, церковні та володіння, надані за заслуги. Перші поземельні кадастри на Галичині відомі в історичній літературі як Йосифінська (1785-1788 рр.) і Францисканська (1819-1820 рр.) метрики.

Доба незалежності принесла українському народу об'єктивну необхідність розвитку нових господарських підходів до землевпорядних і кадастрових робіт. У Земельному кодексі України, прийнятому Верховною Радою України 25 жовтня 2001 року, статтею 181 визначено, що «землеустрій – це сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюється під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил». Згодом у 2003 р. ухвалено Закон України «Про землеустрій», який до робіт із землеустрою відносить – обстежувальні, вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи. Відтепер, на законодавчому рівні введено й поняття «сталого землекористування», під яким

розуміється форма та відповідні до неї методи використання земель, що забезпечують оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій.

*Професія стара, як світ,
Затребувана і донині,
Послужить ще впродовж століть
Землі, державі і людині.*

Цей невеличкий екскурс в історію землевпорядкування та кадастрових робіт ще раз доводить нам, що інженери-землевпорядники, кадастрові службовці – належать до найдавніших та найпочесніших спеціальностей. Еволюція людства, технічний прогрес змінює крокву та мензулу на найсучасніші навігаційні прилади, але сутність професії залишається та ж, адже праця, пов'язана із землею в усі віки в пошані.

Список використаних джерел:

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/kadastr/novini/vitannia-z-dnem-zemlevporiadnika>